

CLEMATIS PLAMÉNKY

čeleď pryskyřníkovité (*Ranunculaceae*) - opadavé i stálezelené popínavé rostliny, bylinné druhy i rostliny s dřevnatějícími stonky, vysoké 10m i 50cm, pnoucí i bez ovíjivých listových úponků

české jméno **plamének** odvozeno nejspíše od palčivé chuti způsobené obsahem alkaloidů protoanemoninu a kaulosapogeninu – nejíst!

Listy vstřícné, jednoduché i složené

Květy s barevnými okvětními lístky, některé vonné; drobné, nebo i přes 20cm velké, jednoduché i plnokvěté

Plody - souplodí nažek s ochmýřenými přívěsky

v ČR jsou původní 3 druhy – *clematis vitalba* (plamének plotní), *cl. recta* (pl. přímý), *cl. integrifolia* (pl. celolistý)
ostatní druhy pochází z Alp, Severní a Střední Ameriky, Číny, Japonska

Šlechtění

- největší rozmach v Evropě v **19. stol.**
- **r. 1863** byl v Anglii ve školce Jackman vyšlechtěn velmi oblíbený velkokvětý *cl. 'Jackmanii'* - následně mnoho další kultivarů pěstovaných dodnes
- **zač. 20. stol.** obliba plamének klesá hlavně díky šířící se chorobě vadnutí plaméneků
- **dnes** jsou plaménky nedílnou součástí moderních zahrad formálního stylu i přírodního charakteru, rozlehlých zahrad i teras
- známí **šlechtitelé** – W.Pennell a J.Fisk (Anglie), W.Noll a S.Franczak (Polsko), Keay (Nový Zéland)

Clematis
show

CLEMATIS SKUPINY

Velkokvěté

skupina nejoblíbenějších pnoucích rostlin

-A. rané

květou na začátku jara, znovu v září; květy 14-18cm velké; nejvíce 3m vysoké, proto vhodné do nádob; stanoviště - chráněné před větrem (ochrana pro květy); řez - sk. 2.

-B. pozdní

později kvetoucí než rané plaménky; 8-16cm velké květy; vzrůstnější 2-4m vysoké; stanoviště - teplé, světlé - i za chladných nocí tak vytvoří květy; řez - sk. 3.

Skupina Atragene (*C. alpina*, *C. macropetala*)

zvonkovité, převisající květy 3 - 8cm, kvete: duben - květen, dorůstají 2-3,5m, do všech stanovišť vč. polostínu, řez - sk. 1 (žádný)

Skupina Viticella (Plamének vlašský)

skupina atraktivních malokvět. plamének vhodných pro začátečníky, kvete: červenec - září, zvonkovité, nebo miskovité květy, dorůstá 1,5 - 3,5m, rezistentní k vadnutí plaméneků, stanoviště - plné slunce, vhodný k porůstání keřů a stromů, i do přírodních zahrad, řez - sk. 3.

Skupina Texensis

tulipánovitý květ 3-8cm, dorůstá 2-3m, vhodný do nádob, stanoviště - teplé, slunné, řez - sk. 3.

Bylinné plaménky (sk. *Integrifolia*, sk. *Heracleifolia*)

zvonkovité převislé květy 2-10cm, některé vonné, dorůstá 0,5-2m, vytváří hodně nepopínavých výhonů, stanoviště - slunné, vhodné do nádob, řez - sk. 3.

Skupina Montana

vykvétá květen- červen (červenec), záplava vonných sasankovitých květů, květy velké 4-8cm, bílé barvy nebo v odstínech růžové, dorůstá až 12m, často nachové zbarvení listů, chráněné stanoviště, vhodné pro všechna stanoviště, řez - sk. 1.

Skupina Orientalis (sk. *Tangutica*)

vykvétá červen-červenec, srpen-listopad, většinou žluté zvonkovité květy 4-7cm velké, dorůstá až 5m, stanoviště - plné slunce, polostín, řez - sk. 3.

Botanické druhy

kvete červen-listopad, květ 1-5cm, dorůstá až 10m, vhodný pro každé stanoviště, řez - sk. 3.

Stálezelené druhy

kvete únor-květen, květ velký 2-5cm, dorůstá 2-5m, snesou -8°C některé i -15°C; vhodné spíše do zimních zahrad, stanoviště - stín, polostín

Clematis
show

CLEMATIS

PÉČE O PLAMÉNKY

Stanoviště světlé místo až polostín (některé kultivary jsou vhodné na i velmi slunná místa, nebo do stínu) spodní část rostliny udržovat ve stínu a chladu vhodnou podsadbou (např. brslen Fortuneův (*Euonymus fortunei* cvs.), brčál barvínek (*Vinca minor*) trvalky...

Půda bohatá na humus, pH 6 - 7, plaménky jsou citlivé na přemokření, proto je důležité pěstovat je v propustné půdě!! V případě jílovité půdy je nutná drenáž + přimíchání rašeliny

Hnojení každoročně, v polovině dubna vytvořit např. sázecím kolíkem 2 - 3 jamky poblíž rostliny o hloubce 5 - 10 cm a do každé vsypat 10 g (zarovnaná čajová lžička) minerálního hnojiva s pomalým uvolňováním živin Osmocote 5-6 M (SUBSTRAL). Pozor na spálení kořenů – zamezit jejich přímému kontaktu s hnojivem nehnojit v době kvetení, jinak rychle odkvetou.

Zálivka dostatečná – hlavně u rostl. na plném slunci a v nádobách, za suchého počasí je vhodné nezalívat přes list a květ, zalévat dopoledne, aby rostl. nezůstaly dlouho mokré, u rostlin v nádobách nenechávat stát vodu v podmisce (přebytečnou vylijte)

Přezimování rostl. ve volné půdě – v chladnějších oblastech vhodný zimní kryt např. z chvojí, rostliny též možno nakopčit jako růže (mulč. kůrou, spadaným listím, rašelinou) rostl. v nádobě - přes zimu zabránit promrznutí kořenového balu = sázet do dostatečně velké nádoby, obalit filcem, obložit polystyrenem, nebo přezimovat v chladnější místnosti

Zpětný řez pokud máte sortu kvetoucí ve vlnách, je vhodné rostlinu po první vlně kvetení zakrátit o 20 - 40 cm, čímž podpoříme násadu květů ve druhé vlně kvetení. Ideální je spojit zpětný řez s hnojivou zálivkou (např. Kristalon Plod a Květ).

Clematis
show

▼ CLEMATIS ŘEZ PLAMÉNKAŮ

provádí se každý rok
pro bohatší kvetení, lepší rozvětvení rostlin

Řez 1. typu – bez řezu

plaménky kvetoucí na jaře
sk. Atragene, cl. montana
kvetou na zralém loňském dřevě
nepotřebují hluboký řez, jen k úpravě velikosti

řez po odkvětu

- odstranění slabých a odumřelých výhonů
- při příliš bujném růstu lze zakrátit výhony a tím zeslabit růst, nové výhony pokvetou v dalším roce
- husté, staré rostliny lze prořezat nebo i zmladit

Řez 2. typu – řez slabý, cca 150 cm nad zemí

plaménky kvetoucí začátkem léta
rané velkokvěté plaménky
kvetou na loňských výhonech v květnu, červnu a podruhé na letorostech v srpnu, září

řez před rašením

- odstranění slabých a odumřelých výhonů
- zbylé se zkrátí na několik zdravých pupenů

Řez 3. typu – řez silný, 10-40 cm nad zemí

pozdní velkokvěté plaménky
plaménky kvetoucí v létě
sk. Texensis, Viticella, bylinné plaménky (sk. Integrifolia)
začátkem jara hluboký řez na 10-40cm

Clematis
show

CLEMATIS VÝSADBA

A. DO VOLNÉ PŮDY

1. jamku o velikosti 40 x 40 x 40 cm, u těžké (jílovité) půdy nasypat na dno drenážní vrstvu šterku (mocnost cca 5 cm)

2. jamku vyplnit směsí

- dobré zahradní zeminy
- kompostu, nebo rozleželého (granulovaného) hnoje
- vlhké rašeliny

a přidat plné anorganické hnojivo, nejlépe s postupným uvolňováním živin - SUBSTRAL

3. sazenici ponořit na 5 -10 minut do nádoby s vodou, sundat pěstební obal, při výsadbě rostlinu vysadit o 5 cm hlouběji, než byla pěstována ('utopit')

při sázení - k opoře - rostl. v jamce naklonit směrem k ní

při sázení - ke zdi – sázet dále od ní, aby se za deště dostala voda ke kořenům

4. přitisknout zeminu a důkladně zalít

5. popínavé plaménky připevnit k opoře

6. pravidelně zalívat a vyvazovat nové výhony

B. DO NÁDOB

nejlépe do hlíněné nebo dřevěné nádoby s dostatečným odtokovým otvorem, min. objem cca 10 ltr

- na dno dát drenážní vrstvu (keramzit)
  - dále stejný postup jako při výsadbě do volné půdy
- možné osadit např. letničkami, balkónovkami,...

Zastínění spodní části rostliny ('paty')

- dobře rozloženým kompostem tak, aby se nedotýkal výhonů
- obložit kameny
- nebo podsadit nízkým keříkem – tavolník (Spiraea), mochna křovitá (Potentilla fruticosa), levandule (Lavandula angustifolia), brslen (Euonymus fortunei), ...nebo trvalkami

Řez po výsadbě

je důležitý kvůli podpoře silnějšího růstu a větvení
= po vysazení provést hluboký řez (sestříhnout rostlinu na polovinu výšky) při podzimní výsadbě sestříhnout až koncem listopadu

Clematis
show

CLEMATIS

CHOROBY A ŠKŮDCI

VADNUTÍ PLAMÉNKA (Phoma clematidina)

= vadnutí, rychlé odumírání listů, výhonu(ů) postupuje k bázi stonků; černají i řapíky listů; v infikovaných stoncích plodničky (pokud vadnutí lokální, nešíří se = nedostatek vláhy, poškození větrem, hmyzem...)

- přežívá na odumřelých infikovaných částech

Ochrana: odstranění vadnoucí části rostl. až do zdravého místa (někdy až pod povrch půdy) - rostl. většinou znovu obrazi Systhane 12 EC, Topas 100 EC, Discus, Topsin

PADLÍ (Erysiphe polygoni)

= bělavé povlaky na listech, měkkých výhonech, květech - hnědnou, zasychají; koncem léta černé plodničky

- šíří se za střídavé vlhkosti a teplotách nad 20°C

- přezimuje na napadených částech i v pupenech

Ochrana: od prvních příznaků opakovaná chem. ochrana – Baycor 25 WP, Discus, Topsin M 70, ...

PLÍSEŇ ŠEDÁ - šedá hniloba (Botrytis cinerea)

= poupata, květní stopky, stonky, listy hnědnou, někdy hnědý povlak plísně

- šíří se za vlhkého počasí a teplotách 20-25°C

Ochrana: zabránit dlouhodobému ovlhčení rostliny (zalévat ráno, aby přes den oschly) Rovral Flo,...

ANTRAKNÓZA PLAMÉNKA (Matssonina clematidis)

= tmavě hnědé až černé skvrny se zónováním (tmavší a světlejší kruhy ve skvrně), šíří se často od čepele, či podél středu listu

Ochrana: Baycor 25 WP, Discus, Syllit 400Sc, ...

MŠICE

drobný hmyz hruškovitého tvaru, 1-3mm; zelený, žlutý či černý; s blanitými křídly, nebo bezkřídlý

škodí sáním hlavně na listech, mladých výhonech, poupatech – žloutnutí, kroucení poškozených částí, následně oslabování rostliny vylučují medovici (lepkavé listy – následně se mohou vyskytovat černě - plíseň), přenáší virózy

Ochrana: prevence – žluté lepkavé desky

Mospilan, Pirimor, na přírodní bázi Biooil, při výskytu na velké ploše - parazitické vosičky Aphidius colemani

v zimní zahradě, skleníku se mohou vyskytovat:

TŘÁSNĚNKY - drobný okřídlený hmyz, 1-2mm, úzký bílo-hnědý, okem špatně viditelný

sáním způsobují žluté nebo šedo-bílé skvrny (stříbřité listy), zanechávají tmavý kapkovitý trus

výskyt podporují vysoké teploty a nízká vlhkost vzduchu

Ochrana: Mospilan, Pirimor

MOLICE - drobný hmyz s bílými křídly; škodí sáním na listech – ztrácejí

barvu, krouží se

vylučují medovici (lepkavé listy)

Ochrana: prevence – žluté lepkavé desky

Mospilan, Pirimor

SVILUŠKY - asi 0,5cm drobný oranžový roztoč, škodí sáním, listy jsou

malé, žluté; objevují se jemné pavučinky

výskyt podporují vysoké teploty a nízká vlhkost vzduchu

Ochrana: Nissorun, Omite

Clematis
show

Clematisy pro začátečníky

dle International Clematis Society 2008

Tento seznam je určen všem, kteří nemají zkušenosti s pěstováním clematisů. Zmíněné kultivary byly vyšlechtěny pro běžné zahradní podmínky, jsou snadné pro pěstování a netrpí běžnými chorobami clematisů.

Velkokvěté pozdní

'Blue Angel' ('Blekitny Aniol')
'Comtesse de Bouchaud'
'Gipsy Queen'
'Hagley Hybrid'
'Kardynal Wyszyński'
'Ramona' ('Hybrida Sieboldii')

Velkokvěté rané

'Fujimusume'
'General Sikorsky'
'Guernsey Cream'
'Niobe'
'Piilu'
'Pink Champagne' ('Kakio')
'The President'
'Warszawska Nike'
'Westerplate'

Viticella

'Etoile Violette'
'Mme Julia Correvon'
'Venosa Violacea'
'Walenburg'

Bylinné

nepnoucí
'Arabella'
x durandii
'Hendersonii'

Atragene (Alpina)

dávají přednost polostínu,
ne na horké nebo vlhké stanoviště
'Constance'
'Frankie'
'Maidwell Hall'

Montana

chráněné stanoviště
'Broughton Star'
'Mayleen'

Texensis

plné slunce
'Princess Diana'

Tangutica

chráněné stanoviště
'Bill MacKenzie' (orientalis)

Ostatní

'Praecox'

